

МОТИВИ

към проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2011 г. за здравните изисквания към гробищни паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници

С проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2011 г. се предлагат промени, свързани с изпълнение на мярка № 292 от Приложение № 2 на Решение № 704 на Министерския съвет от 2018 г. за предприемане на мерки за трансформация на модела на административно обслужване, и по-конкретно при регламентиране на услугата по издаване на разрешение за пренасяне на покойници (тленни останки) или урна извън страната, предоставяна от регионалните здравни инспекции, да се посочат необходимите документи за заявяване на услугата, срокове за извършване, както и образец на заявление.

С проекта на наредба се прецизират и редица текстове, свързани със здравните изисквания към гробищните паркове (гробищата), като начина им на водоснабдяване, изграждане на санитарни възли на тяхната територия и други, с цел от една страна да не се допусне риск за здравето на населението, а от друга да се спазят битът и традициите на съответните религиозни общности, регистрирани съгласно българското законодателство.

Предлагат се и промени, свързани с условията, начина и средствата за безопасно погребване, транспортиране и пренасяне на покойници (тленни останки), като основната цел е недопускане разпространението на заразни заболявания и създаването на условия за възникване на епидемични взривове.

Почвата се обитава от огромно количество живи организми. Здравно значение имат както тези, които са причинители на инфекциозни заболявания и паразитни инвазии, така и тези, които участват в процесите на нейното самоочистване.

Микроорганизмите попадат в почвата чрез органични отпадъци като фекалии, урина, трупове и други. Чрез почвата те могат да попаднат върху кожата на хората, в подпочвените води и от там върху растенията и зеленчуците и така да причинят заразяване и епидемиологична опасност. Някои от микроорганизмите като причинителите на чревни инфекции (холера, коремен тиф, дизентерия, инфекциозен хепатит и др.), туберкулоза, чума, Ку-треска и други са жизнеспособни в околната среда максимално до няколко месеца, но патогенните микроорганизми от спорообразуващата група, причиняващи тетанус, антракс, ботулизъм и други във вид на спори, преживяват в почвата години. Голяма е ролята на почвата и за разпространението на някои паразитози, като яйцата на някои от причинителите могат да запазят инвазиоспособността си повече от години.

Процесите по разлагане на тялото настъпват непосредствено след смъртта. Това се дължи на съдържащите се в телата микроорганизми. Останали без кислород клетките на човека умират за минути, ставайки по този начин храна за бактериите. В резултат на тези процеси се задействат гнилоствни процеси в тялото. Скоростта на разлагане на тялото зависи от множество фактори едни от най-съществените са температурата на околната среда, влажността, количеството кислород, състава на почвата, начина на погребване.

В тази връзка с проекта се предвижда погребване извън гробищен парк (гробище) да се допуска само по изключение и то само на терени, извън урбанизираната територия на населените места, върху които има изградени сгради за извършване на богослужение или за провеждане на религиозни обреди и церемонии. По този начин се цели да се предотвратят посочените по-горе рискове, както и създалата се възможност, чрез прилагане на сега действащите текстове на наредбата, за образуването на нерегламентирани и несъответстващи на действащите изисквания гробищни паркове в жилищни райони и последващото им разрастване.

Към момента загробването по заслуги става с решения на общинските съвети без да има ясно регламентирани изисквания къде може да се извършва това, което е и предпоставка за възникване на дискомфорт в живущите около подобни нерегламентирани гробищни парцели, които по принцип няма пречка да бъдат обособени в регламентирани гробищни паркове.

Създалата се към момента практика за загробване извън гробищните паркове води също така до риск и от замърсяване и влошаване качеството на питейната вода в населените места, тъй като много често такъв тип загробвания се извършват над водопреносната мрежа на населените места.

Очакваните резултати от предложените промени в регламентацията на погребванията извън гробищата (чл.17, ал. 2) са свързани с:

- предотвратяване на риска от замърсяване на питейната вода и недопускане разпространението на заразни заболявания сред населението;
- осигуряване на минималните изисквания при погребването на телата съгласно действащите нормативни разпоредби, охраната и защитата на гробните места от посегателства, и поддържането на терените около тях;
- прекратяване на възможността да се превръщат терени и територии, определени за жилищно и друго предназначение в нерегламентирани гробищни паркове.

Предвид естествено протичащите процеси на трупно разлагане и изброените по-горе условия, при които то се ускорява, и с цел при пренасянето на тленните останки да се осигурят условия за максимално съхранение на същите (при оптимални температурни условия) в приличен вид до полагането им в гробните места, са предвидени нови изисквания към

специализираните транспортни средства, а именно – да са оборудвани със средства за отчитане на температурата в товарния сектор и със специализирани охладителни системи, в случаите, в които транспортното средство ще се използва за пренасяне на покойници извън страната или друго населено място.

Прецизират се и разпоредбите, свързани с изискването за третиране на почвата и ковчезите/контейнерите, с който ще се пренасят и погребват тленните останки, с биоциди от подходящия продуктов тип, съгласно действащото национално и европейско законодателство. Целта е да се гарантира безопасно загробване и намаляване на риска от разпространението на заразни заболявания.

Проектът на наредба е съобразен и с препоръките на Световната здравна организация при погребването и пренасянето на покойници (тленни останки) починали от заразни заболявания. С цел подпомагане здравните власти в борбата им с разпространението на заразни заболявания в различни части на света Световната здравна организация публикува информация и издава ръководства, препоръки, насоки за голям брой от опасните заразни заболявания (холера, ебола, чума, тиф, вирусни хеморагични трески и др.). Наред с всичко останало тези документи съдържат и препоръки, които следва да бъдат спазвани при обработване тялото на починалия от съответното заразно заболяване и начина на неговото погребване. Експертите от СЗО считат, че при спазване на тези препоръки ще се намали риска от заразяване, както на служителите в патоанатомичните отделения на лечебните заведения и погребалните служби, така и на близките на починалия и от там и разпространението на тези заболявания сред населението. В тази връзка са и предложените текстове, свързани с ползването на специално работно облекло от съответните служители и изискванията за обработването на почвата с подходящи биоциди при погребване на тленните останки на починал от заразно заболяване.

Проектът регламентира изрично документите, които следва да придружават покойника (тленните останки) при репатрицията им от друга държава на територията на Република България, като с това се цели недопускане на територията на страната на „внос“ на опасни заразни заболявания.

Очакваните резултати от приемането на проекта на акт е създаване на ясна процедура за издаване на разрешение за пренасяне на покойници (тленни останки) или урна извън страната, предоставяна от регионалните здравни инспекции, уеднаквяване на изискваните документи и отговор на обществените очаквания за опазване на общественото здраве при спазване на международните стандарти, недопускане разпространението на заразни заболявания, възникването на епидемични взривове и достойно отношение към починалите и техните близки.

Предложеният проект на акт няма да окаже въздействие върху държавния бюджет в текущата и/или в следващите години. Прилагането на нормативния акт не изисква

допълнителни финансови и/или други средства, които да бъдат направени от компетентните контролни органи. С предложения проект не се променят основните изисквания към местоположението, размерите и цялостното устройство на гробищните паркове (гробищата), поради което не се очаква приемането на акта да доведе до допълнителни финансови инвестиции от страна на собствениците на действащите гробищни паркове (гробища).

Проектът на наредба може да доведе до необходимост от финансови средства за прилагането му от страна на лицата, предоставящи специализирани транспортни услуги, които към настоящия момент не са предоставяли услуги по пренасяне и транспортиране на покойници извън страната или друго населено място и предвиждат да предоставят такива, по отношение на които ще се прилагат посочените по-горе нови изисквания. С оглед на това се предоставя шестмесечен срок за вписаните към момента в регистъра транспортни средства да се приведат в съответствие с новите изисквания.

След извършен анализ за съответствие с европейското право се установи, че обществените отношения, предмет на проекта за тази наредба, не са регламентирани в европейското законодателство. Уредбата на обществените отношения, предмет на проекта на наредба, е въпрос на национално решение и е от компетентността на отделните държави-членки.